

Telegraful Roman

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

Abonamentul:

Pe un an 32 coroane.

Pe patru luni 16 cor. — Pe trei luni 8 cor.

Clasele istorice...

In vremea din urmă s-a obisnuit să se întrebuneze adeseori, în presă și în parlamentul țării noastre, expresiunea de *clasele istorice* ale populației din Ungaria.

Contele Ștefan Bethlen, viitorul ministru ardeleanesc, în ultima sa cuvântare din cameră, zicea că luptele portate de tineri reformei electorale au împărțit țara ungurească în două tabere: într-o parte se găseseră întrumintările *clasele istorice*, ceea ce în tabera mai mică, nu s-a assimilat claselor istorice și astăzi să se valideze cu ajutorul direcției radicale. Menirea claselor istorice va fi — întocmai ca în trecutul depărtat, — ca după răboi să vindece ranele națiunii și să întărească clasa, care formează stăpînul națiunii.

Deputatul Jánossy, preot reformat, și om cu vederi mai largi, în fața acestor teorii, și-a exprimat în modul următor:

Societatea omenescă nu se poate clădi pe arme, ci trebuie întemeiată pe dreptate, pe egalitate de drepturi, și pe iubire. Cu părere de râu verde, că în parlamentul ungar se găseseră numai cățiva bărbați singuratici, susținuți de o mică tabera, care înțeleg răstul vremii. Nimici nu trebuie să peară din vedere, că elementul cel mai de prej al națiunii este: *poporul*. Acesta trebuie îmbrățișat cu iubire. Reformele sincere, — zice vorboritorul amintind promisiunea făcută de împărat german, cu privire la reforma electorală, — nu vin de sus, ci ele cresc *de jos*, cum crește larba și arborii. Adevarata politică națională ar fi aceea, care ar cuprinde *poporul* țării, ca prin întărire poporului să se întărească însăși țara. Democrația voestă ca naționarea și massa să fie una (și nu cum ziseste contele Bethlen). Ludovic Kossuth recunoște, că în Ungaria este *cea mai sălbatică domnie de clasa*, (Magyarország a legzorubbăd az osztályuralom). Istoria iobagăimii din Ungaria este plină de sânge și lacrimi. Dintre regii ungari au incercat mai mulți zadarnici să aline soarta iobagilor. Legile alcătuite de Werbőczy...

Géza Polónyi (intrerupe): Werbőczy a fost om bun maghiar!

Zoltán Jánossy: A fost jurist bun, dar nu om bun, în cursul istoriei ungare, totdeauna *apăsările sociale* au produs revoluțiile, și românii ardeleni au luat armele *nu din ură de răsăci*, ci din ură de clasă.

Celice își impunește datorile de cetățean al statului, trebuie să se întărească și de drepturile statului; dacă obligamentul militar se intinde asupra *tuturor* cetățenilor, tot asemenea și dreptul de vot are să se întindă asupra *tuturor*. Proiectul de acum, în comparație cu cel original, lipsesc de dreptul electoral nu mai puțin de 700 mii de cetățeni. Nu poate să fie drept de vot universal

| acolo, unde primește acest drept 2 1/2 milioane de cetățeni; ear la *cinci milioane* și 900 mii, deși ar fi îndrepătat, totuși nu li se dă. Supremăta elementului maghiar nu se poate păstra cu *geometria* dreptului de vot, ci cu teritoriu valam independent, cu industrie și comerț, cu administrație bună și cu preuirea naționalităților nemaghiare,

Tot în legătură cu *clasele istorice*, scrie unul dintre conudenții deținute în două tabere: Într-o parte se găseseră întrumintările *clasele istorice*, ceea ce în tabera mai mică, nu s-a assimilat claselor istorice și astăzi să se valideze cu ajutorul direcției radicale.

Unii dintre domini noștri ar trebui să se desvețe de o frază istorică. Nu este adevărată adecă nicidecum, că în cursul de zece veacuri țara aceasta să a susținut prin *clasele sale istorice* Munica productivă a săvârșită iobagimea; industria și comerțul, încă de la începutul evului mediu, au fost meritul burghezini. Să nici pe câmpul luptelor nu nobilimea și prelații au apărăt țara în evul de mijloc. Ostirile apărătoare de țară se recruteau în majoritate precumpanitoare din iobagime, și nobilimea era numai conducătoarea masselor inarmate ale iobagilor. Căpăstran, Hunyadi, Zrínyi au condus iobagii din Ungaria și Croația; în armata lui Matia Corvinul au slujit toti iobagii... Regii țării nu odată au *fost impedeți* în apărarea țării tocmai de nobilime, care n'a lasat să intre la oastea iobagimea, ca să-i poată lua mai departe cijma. Este ușor de arătat că prin asemenea egoism de clasă a urmat Mohásch-ul și alte catastrofe din istoria țării. Istoria ne învață, că clasele istorice dominoare nu încă facut politică națională, ci politică de clasă, și că vrednicia de-a fi susținut patru nu este a claselor istorice, ci a poporului. Dimitrovici, marele și neperitorul merit al claselor istorice este acela, că din sırurile lor au ieșit acei mari bărbați, caru ai înțeles și ai vestit ideea, că țara aceasta este cu adevărată a poporului, și că privilegiile și scutirile claselor nu sunt îndepărtățite. Martinovics, Kolcsay, Széchenyi, Kossuth, Deák, Nagy Pál, baronul Mihály sânt veritabil reprezentanți ai acestei clase istorice. Ei au căutat fericirea țării nu în susținerea privilegiilor și în oprirea masselor, ci în liberarea iobagilor și în acordarea drepturilor. Este al lor meritul, că în 1848 dieta a sters privilegiile.

Săn, de sine înțeles, și glasuri de presă, care se minuiează, că un preot reformat să vorbească astfel despre clasele istorice. De combătut însă, de astădată nu-l prea combat,

Afacerile sinodelor noastre: Din Budapesta se anunță: Se reunesc sinodelor de la Sibiu, Arad și Caransebeș, care să închidă, cum se spune, să fie să-si ferăminat lucrările, de o parte contele Albert Apponyi ca ministru de culte a trimis la sinodul comisar și la guvernul. Într-oarece arhiepiscopul mitropolit Vasile Mangru, episcopul de Caransebeș, Dr. Miron E. Cristea, carier Marii episcopul Andreiul Ioan I. Papp, s-au prezentat la ministrul de culte, contele Ioan Zichy, care

Corespondențe

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefranțate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul Inserțiunilor, după învoială

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

a discutat cu arhiepiscopul în amănunte afacerea aceasta. Este speranță întemeiată, că problema va primi o deslegare, care pe lângă luarea în considerare a dreptului de control al guvernului va face ca putința activitatea sinodinelor în conformitate cu eumonismul biserică.

Căderea lui Kühlmann. Împăratul Germanul Wilhelm a primit demisia secretarului de stat delă externe Kühlmann, care spuse că în discursul său că iobagii nu se poate stabili o situație militară, — în vreme ce cancelarul german imperial Hertling era de părere, că victoria *armelor* germane va ibiști să smulgă pacea în anul curent 1918.

Adversari politici ai lui Kühlmann îl învinuiesc că ar avea simpatii engleze, și că el — Kühlmann — este acesta; care să opună la înălțarea de pe tron a regelui Ferdinand al României. Ori cum ar fi, meritul său este, că a încheiat cea dință pacea germană.

Urmăsuilui Kühlmann este Paul Hünzte, amiral și reprezentant al Germaniei în Crisana. În curând răsoboiul îl este al patrulea secretar de stat. Primul doi au fost Jagow și Zimmermann.

Declaratările lui Hertling. În ședința din 11 i. c., jinătă de comisie specială a camerei imperiale germane, cancelarul Hertling a informat partidele despre situația produsă în urma demisiei secretarului Kühlmann. Cancelarul a declarat, că și mai departe pe baza cuvântării sale din 29 Noiembrie și a răspunsului dat lui Kühlmann, Dr. von Götzen, că vor arăta închirierea sermașii de pace, Germania se va folosi de prije rău întăritere. Cu privire la omorarea contei Márkab, cancelarul se încrede în lealitatea guvernului actual rusesc, și nu va întreprinde nimic ce ar îngreuna poziția acestuia guvernării.

În discuția urmărată asupra declaratiilor lui Hertling, deputatul Scheidemann își exprima regretul, că toate rămân în stare cum au fost.

Punerea sub acuzare a guvernului Brătianu. Se vestește de București: în ședința camerei deputaților să ahotără chesmarea înaintea justiției a foștilor miniștri: Ionel și Vintilă Brătianu, Emil Costinescu, Al. Constantinescu, Vasile Morțun, Angelescu și Take Ionescu.

Camera ungără.

Sedinea din 9 iulie. Camera continuă desbaterea generală asupra proiectului de reformă electorală.

Prin-ministrul Wekerle depune pe bioul camerei proiectul de lege despre organizarea *poliției de stat*.

La reforma electorală, după vorbirea deputatului Ludovic Szilágyi, care zice că dreptul de vot al soldaților ar trebui să se deschidă numai după răboi, a jinut să lung discurs contele Iuliu Andrássy. Se ocupă cu ideile desvoltate de contele Bethlen și le combat cu multe dovezi puternice. (Partea a doua a discursului o vom publica în numărul proxim).

A vorbit apoi contele Ștefan Tisza a căruia cuvântare a provocat un incident de natură personală între orator și între contele Iuliu Andrássy.

Drept politica naționalităților, conte Ștefan Tisza a declarat următoarelor:

Cu raport la problema naționalităților, contele Apponyi îmi face imputarea că am uitat de sentimentul responsabilității. După multe schim-

bări de front ale domnului deputat, reproșul acesta mi se pare cam comic. Exponerile mele, în chestiunea amintită, nu se intemeiază pe informații unilaterale, nici pe spiritul de contracicere, ci pe convincerărea mea că în problema naționalităților trebuie să evităm orice moment, care separăze pe cetățeanul ungăr de cel cetățean maghiar.

Pe lângă toate acestea, domnul deputat în politică să de naționalități — condus de cele mai bune intenții — a comis, mai ales prin procedarea sa *impotriva bisericii românești*, greșeli desastroase, ce nu pot fi trecute cu vedere.

Contele Apponyi n'a luat de ajuns în seamă influența considerabilă a clerului înalt românesc asupra hotărârilor corporațiilor alcătuite în pre-cumpărare de elemente mirenești, și n'a căutat înțelegeră cu prelați români.

Indrepărtajarea de-a statifică școală există fără indoială acolo, unde școala naționalităților să dovedească nevrednică de credere. Nu mai încapse însă nici o discuție, că este greșită a statifică mai multe școle, de căte sănătem în stare să le învesteștră cu învățători, care și-au românește și au sentimente patriotice.

Dar afacerea ar trebui adusă în parlament, care va avea să intregescă hotărârile legii cu privire la supraveghierea școalelor. Mai departe, trebuie realizat controlul după districte asupra școalelor primare, — atfel se zădârnicesc așteptările imprenute cu statificarea.

Nici afirmarea mea, — că în chestiunea creșterii învățători concesionați și preoții n'a avut mână norocoasă, — contele Apponyi n'o poate răsturnă.

Trimiterea de comisari ai gubernului, — nepotrivită nici din punct de vedere personal, — la sinoadele concesionați și preoții n'a avut mână norocoasă, — contele Apponyi n'o poate răsturnă.

Deputatul Ernest Létay cere drept de vot și pentru militar.

Sedinea din 10 iulie. Primul vorbitor, magistrul George Pallavicini, cere să nu se facă deosebire între alegerător și alegor. Dacă s-ar primi propunerea lui Bethlen — de-a se acorda drept de vot numai celor ce să scrie și să lingurește, s'ar produce numărul alegorilor cu 400 de mii. Situația se poate da vedere, că pământurile de la sfârșitul anilor ungurești nu numai în Ardeal, ci și în jumătatea urmării ale Ungariei, și trece în mâna acelor, care în adevăr n'au nimic comun cu ungurime.

George Nehrebecky: Lărgirea dreptului de vot omului maghiar să se facă pe baze absolute democratice. Naționalitatele trebuie impărtășite de drepturile politice, care li se cuvine.

Ernest Bródy vorbește în același interes și cu voință: Când intră Budapest și Viena circulația postă aeriană și pretutindenea cucerescă progresul, înțeleagării, — și devenindă cu deosebirea de la

“deligenții”.

În sedinea de după ameazi, ia cuvântul în chestiunea personală contele Ștefan Bethien,

Nr. 6519/1918.

(149) 3—3

Publicațiune.

Consistorul arhidicecean dă pe 6 ani, cu începerile din 23 Aprilie 1919, în arăndă un fână din Carpiniș, tracțiul Abrudului, apărătorul fundației Manuovicu, cuprinzîn foaia catastrală Nr. 999 sub numerii topografici 905/2 și 905/1 în extensie de 18 jugăre 35. pe calea licitațiunii publice, care se va înțelea joi 9/2 August 1918, la orele 11 a. m. în cancelaria consistorului arhidicezan (Str. Măcelarilor Nr. 45) parter în dreapta, brioul prezidial.

Până la acest termin să promoveze și oferte inchise și sigilate, provazute cu timbru de 1 coroană și cu valoare de 10% dela prețul strângării, care s'a stabilit cu 600 cor., deci valoarea are să fie de 60 cor. în numărul lor hărțile de valoare.

In ziua de licitație oferentii, care vor să liciteze verbal, au asemenea să pună valoare de 60 cor. la mâna comisariului Nicolae Ivan, asesor consistorial.

Condițiile de licitație și alte informații se pot lua de referential asesor Nicolae Ivan, până la ziua de licitație.

Sibiu, în 13/26 Iunie 1918.

Vasile Mangra m. p., arhiepiscop și mitropolit.

Nr. 652/1018. (155) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de invățător la școală gr.-or. din *Lăsalul român* se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în *Telegraful Român*.

Emolumentele sunt:

a) salar della comună bisericească 600 corone, restul dela stat;
b) cuartier în edificiul școală;
c) grădină 1/4 jugărui catastral.

Concurenții să-și aşearne rugăriile întrucât după normele în vigoare la ofițul protopresbiteral ar tracțiul Târnava în Cetatea de-bălă (Küküllővár), până la termínul indicat.

Cetatea de-bălă, 22 Iunie 1918.
Ofițul protopresbiteral ort.-român al tracțiului Târnava, în conțelegeră cu comitetul parohial concernant.

Nicole Teodoran,
protopop.

Nr. 66/1918. (147) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea, nou sistematizat, de invățător la școală confesională rom. din *Balșa*, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în *Telegraful Român*.

Cu postul acesta sănt imprenute următoarele beneficii:

a) salar fundamental dela parohie 100 corone;
b) relut de cvarțir 240 corone;
c) relut de grădină 20 corone;
d) restul de salar dela 100 cor. în plus, e votat dela stat sub Nr. 25/35/1915 VII

se va asemâna pe baza documentelor în-vățătoarei care va fi aleasă.

Se cere ca învățătoarea să posedă bine limba maghiară în vorbire și în scris, pentru a nu fi exceptionată la asemnarea salarului dela stat. — Să propună lucrul de mână dela clasă II în sus.

Reflectențele să se prezinte în comun înainte de alegeră, pentru a se face cunoștință.

Criteriile de concurs să se înainteze ofițului protopresbiteral ort. român din Geogag — Algyógy, în termeni deschis. Balașa, la 10/23 Iunie 1918.

Din sedința comitetului parohial ca secol.

M. Todea m. p. N. Nan m. p.,
președinte. notați.

Nr. 229/1918. Vidi:

Ioan Popovici,
pbotopop.**Hallo!****Negustori și Doamne!**

Lipsa de **oțet** este înălțătură prin rețeta deplin probată a doctoarului **Bendauer**. Cheluielle pentru a pregăti un litru făcă **20 fileri**. Contre unei mărci postage de 2 cor. se trimite înălță rețeta.

Reprezentantul general A. D. S.
Nagyszeben, Wintergasse 5.
(151) 2—6

ESTE CLAR DEPLIN

că o damă cultă nu poate întrebui, decât pudră Diana și cremă Diana.

Doză de probă . . . 3— K
Doză mare . . . . 6— K

De vânzare pretutindeni!

Junci de vânzare

6 junci balâni și doi albi, de 16—18 luni, toti frumosi, se vând din lipsă de nutreț, cu prejuri ieftine. Tot acolo se găsește de vânzare un car de boi în bună stare. Adresa la administrația acestei foi. (144) 3—3

Aviz.

Am onoare a recomanda cu toată căldura P. T. Public restaurant meu de pe promenada Breiter, cunoscut sub numele:

„Bretterbierhalle“,

cu o comodă verandă; ca cel mai placut loc de convenire al intelectualilor români. Bucătărie leșină și de prima clasă, vinuri de soi din jumătatea Târnavei de cele mai renomate și curat manipulate; zilnic bere proaspăta de Cluj și în fiecare seară concertă tează cea dintâi muzică de ūigani din Sibiu.

Pentru binevoitorul concurs al onoratului public se roagă:

Anton Josef Fark.

9—50 (133)

„Albina“, institut de credit și de economii în Sibiu.

Publicațiune.

1. Suma scriurilor fonciare în circulație la 30 lunile 1918 . . . . . K. 7.423.000—

2. Suma impreunărilor hipotece, ce servesc drept garanție la scriuri fonciare 7.451.315.35

3. Valoarea realităților ce servesc de acoperire la impreunăriile hipot. . . . . 36.440.817—

4. Suma Fondului special de garanție al scriurilor fonciare . . . . . 500.000—

care se administrează separat și este plasat în următoarele efecte:
Nom. K 300.000 Impr. de răsboi ung. 6%/
" " 300.000 Scriuri fonciare de 4½%/
Egyesit Budapest Főváros Takarékpénzt.

Sibiu, 8 Iulie 1918.

Direcție. La **„Libraria Arhidicezană“** în Sibiu : Nagyszeben se afilă de vânzare :
Casa dela Jerihon

omili și evanjeli bisericești de Dr. Ioan Broșu.

Prețul: Cor. 7 + porto recom. 50 fil.

A apărut și se afilă de vânzare la **Libraria Arhidicezană** — Sibiu :
Tipicul bisericii ortodoxe

Intocmit pentru trebuințele preotilor români și ale elevilor seminariali de Aurel Popoviciu,

dubovich-econom seminarial, Instructor de căntări bisericești și de tipic.

Aprobat de Preaven. Consistor arhidicezan printr decisul din 21 VI 1918. Nr. 7238 B.

Se vinde numai legat cu 5 Cor.
plus 50 fil. porto, recomandat.

Au sosit tocmai acum

Suc de smeură curat, veritabil, Compoturi și marmelade, ♦ Licheru de cremă, ♦ cele mai fine

Coniac medicinal

Vinuri de desert și Vinuri

roșii, — Sampanie

Oțet bun pentru pregătirea băuturilor, precum și (153) 1—3

Praf de spălat Permalon. H. Rössler,
băcănie de mărfuri și delicătăse, Sibiu, str. Măcelarilor Nr. 34.

In editura Comisiei administrative a tipografiei arhidicezane a apărut : Manual de cântări bisericești sau

Octoilul mic

care cuprinde: Rânduiala Vecernie, Utronic și a Liturgie; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobole, Polieul, Pripole, Catavasie, Irmosele, Svetlinele și a.

Prețul unui exemplar:

Legătură simplă Cor. 5:50, plus porto poștal recomandat 70 fileri. Legătură imitație de piele Cor. 7:80, plus porto poștal recomandat 70 fileri.

Renzătorilor li se da 10% rabat.

A apărut și se afilă de vânzare la **Libraria Arhidicezană**:

Despre caritatea creștină.

Trei predici

de Abatul Metodiu Zavoral.

Prețul: 30 fileri plus 10 fileri porto. Se vinde pentru scopuri culturale-înlăturăice.

A apărut:

In editura Comisiei administrative a tipografiei arhidicezane

Rânduiala Liturgie

Carte de rugăciune pentru tinerimea gr.-or. ort. română

ia care se caprind: Rânduiala liturgie; regim de dimineață; rugăciunea sănătății; rugăciune de cămăduire; rugăciunea domine; rugăciunea sfântă Erem; rugăciunea sănătății; rugăciunea de totă zile; rugăciunea sfântul Nicolae; rugăciunea de sănătății; rugăciunea sfântului Andrei; rugăciunea sfântului Vasile și Ioan Gură de sur; rugăciunea după Împăratul cu sănătății; rugăciunea de seara și rugăciunea crucei.

Se vinde în deposit spre vânzare la **Libraria Arhidicezană**; și se vinde legată frumoasă, în coloare roșie cu **20 fileri**.

Format plătit, mic. Peastră și se poate pauca și în bușteni.

Renzătorilor li se da rabat **20%**.

Redactor responsabil Dr. Gh. Comşa.

Editura și tiparul tipografiei arhidicezane